

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กับท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ปีที่ 3” มีวิธีการวิจัย ประกอบไปด้วย ประชากรและตัวอย่าง ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กรอบแนวคิดของการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และการอภิปรายผล มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรและตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 40 ชุมชนตัวอย่างคือ ชุมชนท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ที่มีความสนใจเข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กับท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ปีที่ 3 ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยว จำนวน 9 ชุมชน ได้แก่
 - 1.1) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้าน แม่กลางหลวง
 - 1.2) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนผ้าทอมือ (กระเหรี่ยง) สบหาด
 - 1.3) กลุ่มประติมากรรมดินเผาบ้านป่าตาล
 - 1.4) กลุ่มแม่โ้บ้านดินโฮมสเตย์
 - 1.5) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน ตำบลสุเทพ ดอยปุย
 - 1.6) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่ก๊ะเปียง
 - 1.7) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านป่าแดด ตำบลท่าผา อำเภอแม่แจ่ม
 - 1.8) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนตำบลหางดง บ้านปง
 - 1.9) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านปู้หมื่นใน
- 2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน 9 ชุมชน ได้แก่
 - 2.1) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กลางหลวง
 - 2.2) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนเวียงท่ากาน

- 2.3) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนตำบลหางดง บ้านแก้วดี
- 2.4) กลุ่มท่องเที่ยวอำเภอเวียงแหง
- 2.5) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน ตำบลสุเทพ คอยปุย
- 2.6) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน ตำบลสุเทพ บ้านสันลมจอย
- 2.7) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่ก๊ะเปียง
- 2.8) กลุ่มท่องเที่ยวบ้านต้นเหินน้อย
- 3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จำนวน 7 ชุมชน ได้แก่
 - 3.1) กลุ่มแม่โจ้บ้านคินโฮมสเตย์
 - 3.2) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านหัวทุ่ง เชียงดาว
 - 3.3) โฮมสเตย์บ้านโป่งน้อยใหม่
 - 3.4) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนตำบลหางดง บ้านแก้วดี
 - 3.5) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่ก๊ะเปียง
 - 3.6) กลุ่มท่องเที่ยวบ้านต้นเหินน้อย
 - 3.7) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน แม่แฮเหนือ อำเภอแม่แจ่ม
- 4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 10 ชุมชน ได้แก่
 - 4.1) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กลางหลวง
 - 4.2) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนแม่โจ้บ้านคินโฮมสเตย์
 - 4.3) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านหัวทุ่ง เชียงดาว
 - 4.4) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านสันลมจอย
 - 4.5) โฮมสเตย์บ้านโป่งน้อยใหม่
 - 4.6) ชุมชนตำบลหางดง บ้านแก้วดี
 - (7) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่ก๊ะเปียง
 - 4.8) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน แม่แฮเหนือ อำเภอแม่แจ่ม
 - 4.9) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนสบหาด อำเภอจอมทอง
 - 4.10) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนตำบลหางดง บ้านโป่ง
- 5) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จำนวน 5 ชุมชน ได้แก่
 - 5.1) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวบ้านห้วยส้มสุก
 - 5.2) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนเวียงท่ากาน
 - 5.3) กลุ่มท่องเที่ยวอำเภอเวียงแหง

5.4) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน ตำบลสุเทพ บ้านสันลมจอย

5.5) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนสหาค อำเภอจอมทอง

3.2 ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ประเภทของข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสอบถามและการสัมภาษณ์ศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและการระดมความคิดเห็นระหว่างนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และวิธีการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

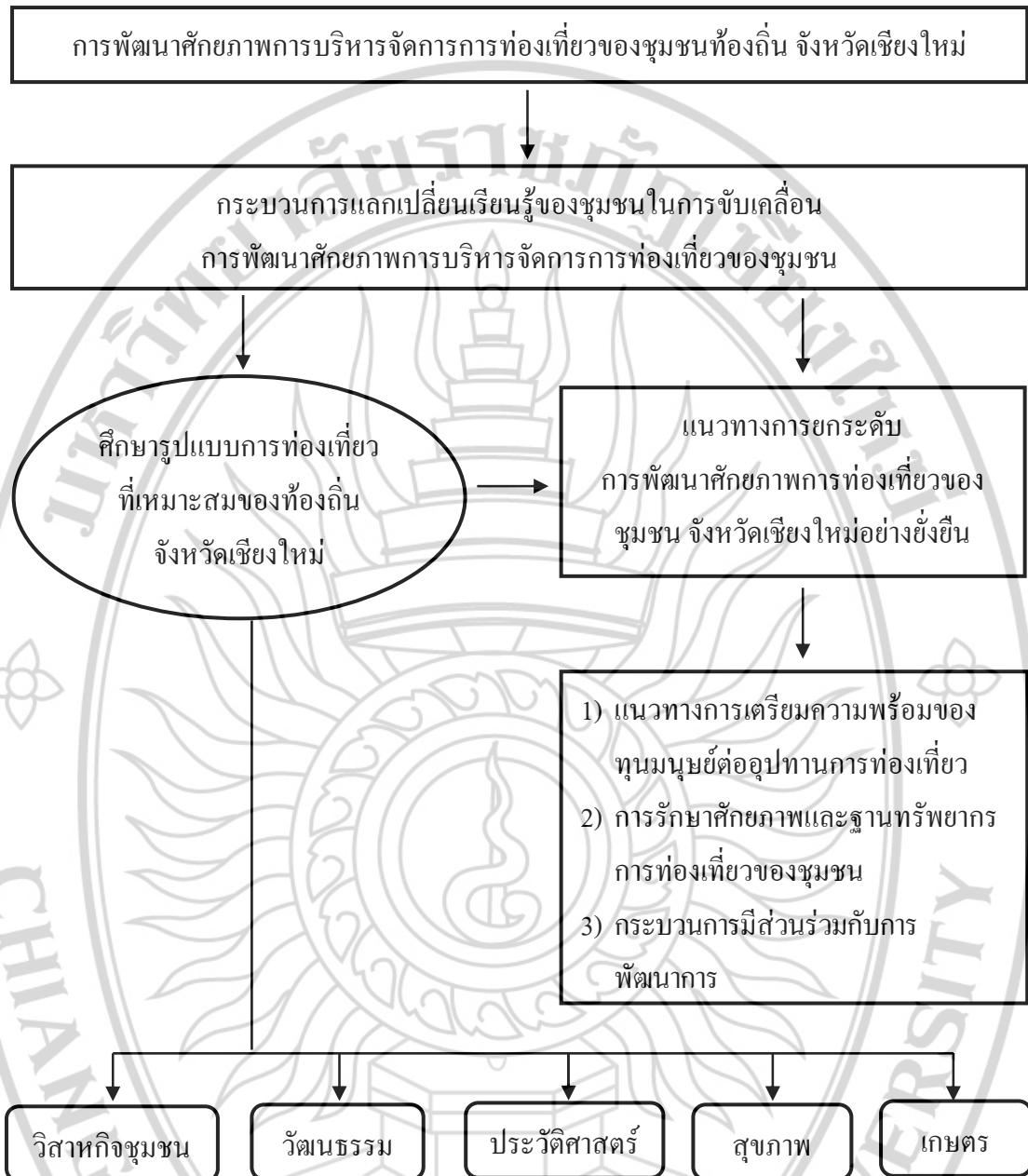
3.2.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบประเมินศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนประกอบด้วย การบริหารจัดการด้านองค์กร การบริหารจัดการด้านการผลิต การบริหารจัดการด้านการเงินและการบริหารจัดการด้านการตลาด

2) แบบสำรวจความคิดเห็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่

3.3 กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กับท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ปีที่ 3” มีกรอบแนวคิดการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยอธิบายได้ดังภาพที่ 3.1 และภาพที่ 3.2

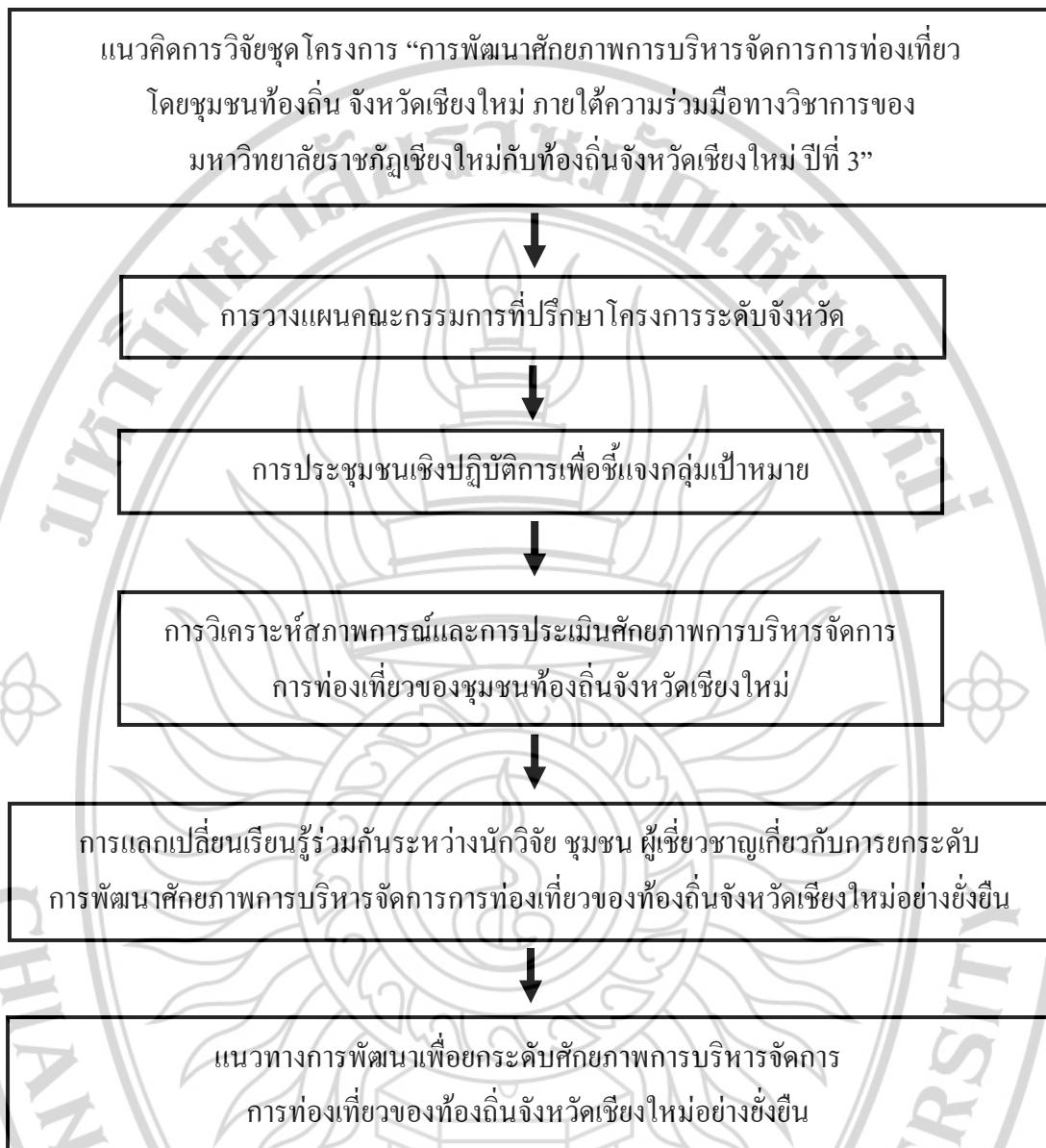

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดแผนงานโครงการวิจัย “การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการ
การท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการ
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กับท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ปีที่ 3”

จากภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดของแผนงานวิจัยโครงการ “การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กับท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ปีที่ 3” มีประเด็นการวิจัย จำนวน 5 โครงการ ได้แก่ 1) วิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาอัตลักษณ์ของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ 2) การพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ 3) การพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ 4) การพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ และ 5) การพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่

ซึ่งการดำเนินงานวิจัยทั้ง 5 โครงการ มีรูปแบบของการดำเนินงานวิจัยในปีที่ 3 (พ.ศ. 2558) คือการศึกษา 1) ศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ 2) สังเคราะห์รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการยกระดับศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่อย่างยั่งยืน

ทั้งนี้การวิจัยโครงการ “การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กับท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ปีที่ 3” มีแผนการดำเนินงานวิจัยดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยในปีที่ 3 (พ.ศ. 2558)

จากภาพที่ 3.2 ขั้นตอนของแผนการดำเนินงานโครงการวิจัยในปีที่ 3 อธิบายได้ดังนี้

1) นักวิจัยได้นำเอาแนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้แก่

- 1.1) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 1.2) การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis)
- 1.3) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ

1.4) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

1.5) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.6) แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

1.7) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.8) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

1.9) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.10) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

2) วางแผนคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการ

2.1) สถาบันอุดมศึกษา

(1) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

(2) มหาวิทยาลัยพายัพ

(3) มหาวิทยาลัยแม่โจ้

(4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

2.2) หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

(1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่

(2) ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 1 จังหวัดเชียงใหม่

(3) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(4) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

(5) สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวภาคเหนือ

(6) สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

(7) สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

(8) สำนักงานพัฒนาชุมชน

(9) สาธารณสุขจังหวัด

3) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่าง นักวิจัยผู้เชี่ยวชาญ ชุมชน เพื่อชี้แจงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชากรที่ศึกษาคือกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 40 ชุมชน

4) การวิเคราะห์สถานการณ์และประเมินศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชุมชนท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ทำการประเมินศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

5) นักวิจัย ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยอาศัยแนวคิดการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ การบริหารจัดการด้านการผลิต การบริหารจัดการด้านการตลาด การบริหารจัดการด้านการเงิน การบริหารจัดการด้านองค์กร

6) นักวิจัย ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้หาแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่อย่างยั่งยืน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะทำการวิเคราะห์ระดับศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการด้านการผลิต การบริหารจัดการด้านการตลาด การบริหารจัดการด้านการเงิน และการบริหารจัดการด้านบุคลากร สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นจะวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลักษณะการวิเคราะห์จากเนื้อหา ดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบประเมินศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนโดยการใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์ระดับศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน 4 ด้าน โดยใช้มาตราส่วนการประมาณค่าของบุญชม ศรีสะอาด(2549) เป็นเกณฑ์ ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง น้อย

น้อยกว่า 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

3.4.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ กรณีที่ข้อมูลมีลักษณะข้อความ การบรรยาย ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกิดจากการสัมภาษณ์และสอบถาม จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์

3.4.3 การอภิปรายผลข้อมูล

การอภิปรายผลข้อมูล จะอภิปรายผลข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย 6 แนวคิด ได้แก่

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่นำไปใช้ในการกำหนดประเด็นเพื่อหาแนวทางการรักษาฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน
- 2) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อย่างมีส่วนร่วมนำไปใช้ในการอธิบายแนวทางในการขับเคลื่อนและวางแผนร่วมกันระหว่างนักวิจัย ชุมชน และภาคีเครือข่ายในการผลักดันและพัฒนากิจการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 3) การวิเคราะห์สถานการณ์นำไปใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ในประเด็นของการบริหารจัดการองค์กร การบริหารจัดการด้านการผลิต การบริหารจัดการด้านการตลาด และการบริหารจัดการด้านการเงิน
- 4) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการโดยนำไปใช้กำหนดกรอบสำหรับประเด็นของการหาแนวทางการเตรียมความพร้อมของทุนมนุษย์ต่ออุปทานการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาด้านบุคลากร กลยุทธ์การพัฒนาด้านการบริการ กลยุทธ์การพัฒนาด้านการตลาด และกลยุทธ์การพัฒนาด้านการเงิน
- 5) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ใช้อธิบายบริบทการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
- 6) แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใช้ในการอธิบายแนวทาง การพัฒนาศักยภาพและฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืน